

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רה" ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת תרומה – זכור

בס"ד, עש"ק פרשת תרומה
ז' אדר תשפ"א – שנה ר"ב גליון תקמ"ח

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
4:53	6:07	6:47	5:08	6:08	6:44
5:17	6:37	6:49	5:11	6:17	6:49
5:09	6:29	6:41			

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב).

לה, ולבו דאיהי מטרוניתא דיליה ידבנו לאתדבקא ביה, ואף על גב דרחימו סגי דא בדא דלא מתפרשן לעלמין, מוהוא כל איש מאריה ביתא מאריה דמטרוניתא, מניה תקחו את תרומתי ארחיה דעלמא עיי"ש.

ולזה כתוב אח"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם היינו שע"י שיהיה היחוד של קוב"ה ושכניתי, יהיה השראת השכינה על בני ישראל, וכמו שכתב אא"ז הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה בספה"ק היבל הברכה (תרומה דף רטו): וז"ל: ועשו לי מקדש שיתקדשו כל כך, עד שהם בעצמם יהיה מקדש ה' ברמ"ח אברים שלהם המקודשים, כמו רמ"ח אברים של משה, שהם עצמם משכן ומקדש ה', בית להשם יתברך, ובא המצוה על כל ישראל ועשו לי מקדש במספר תשעה הוי"ת וכו', לעשות עצמו כסא להשכינה כמבואר בדברי מרן מובא בשערי ציון, ושכנתי בתוכם אכ"ה, לזה אמר 'ככל אשר אני מראה אותך' הדיוקן שלך, והוא כבר נודרך לבחינת תבנית המשכן, ולבחינת תבנית כל כלי, ובא המצוה 'וכן תעשו' שהם יזכרו ג"כ למדריגות חשמל לאספקלריא המאירה, 'אותך' מלא וא"ו מדריגות משה, וא"ו אספקלריא המאירה, 'וכן תעשו' גם הם יזכרו ותיקון כזה עיי"ש.

הקב"ה יעזור שכל אחד יזכה לעלות את ניצוצי השכינה השייכים אליו משורש נשמתו, ועי"ז ישרה עליו השכינה, וכמו שדרשו הקדמונים (אלשיך על זה הפסוק. ראשית חכמה שער האהבה פ"ו אות יט. של"ה מסכת תענית ד"ה מענין העבודה) ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, לרמוז שהשכינה שורה על כל אחד ואחד מישראל אכיה"ר.

רעוא דרעיון תשע"ז לפ"ק

הדברים הגשמיים לבחינת מ"ן לקוב"ה, ועי"ז יהיה היחוד השלם, וכמו שאיתא בזה"ק (ח"ב קנו). וז"ל: ברוא דא עביד קודשא בריך הוא אומנותא דכל עלמא, ורוא דא (בראשית א א) 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ', ברוא דא אתעביד משכנא ואתבני, דאיהו בדיוקנא דעלמא דלעילא, ובדיוקנא דעלמא תתאה, הדא הוא דכתיב ויקחו לי תרומה לי תרומה, תרין דרגין (היינו ל"ה בחינת יסוד, ו'תרומה' בחינת מלכות עיין בהנהגות מהר"ח) דאינון חד, דמתחברין כחדא. ועוד איתא שם (קמ"ג): בגין כך ויקחו לי תרומה וגו'. ויקחו תרומה לא כתיב, אלא ויקחו לי תרומה, לאחזאה דכלא חד בלא פרודא. ועובדא דמשכנא כנוונא דלעילא, דא לקבל דא, לאתכללא שכינתא מכל סמריין עילא ותתא.

וזהו שמפרט התורה ממה צריך להרים הניצוצין הקדושים של המלכות וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף וגו' היינו שצריך לעלותם מכל הדברים הגשמיים ששם נפלו הניצוצין של השכינה המחיה אותם. ולזה כתוב תקחו את תרומתי היינו כי ע"י שתעלו את ניצוצי השכינה מ"ן לקוב"ה, עי"ז ירד שפע מ"ד מקוב"ה, וזהו תקחו את תרומתי תרומת י', וכמו"ש בזה"ק (ח"ב קלד): נטלין מאתר חד עלאה קדישא, דמניה נפקין כל רעותין קדישין, ומאן איהו, כל איש דא צדיק דאתקרי כל, כמה דאת אמר 'ויתרון ארץ בכל היא' (קהלת ה ח), 'על כן כל פקודי כל ישרתי' (תהלים קיט קכח). איש כמה דאת אמר 'איש צדיק' (בראשית ו ט), דא איהו צדיק מאריה דביתא, דרעותיה תדיר לגבי מטרוניתא, כבעלה דרחים לאתתיה תדיר. ידבנו לבו איהו רחים

כבר התקשו המפרשים (משכיל לדוד אלשיך הקדוש) למה כתוב ויקחו לי, דהוי ליה למיור ויתנו לי. ועוד צריך להבין סיפא דקרא תקחו את תרומתי הוי ליה למיור תרומתו.

והנראה לומר דהנה רש"י פירש ויקחו לי לי לשמוי. וזה ידוע ג"כ ממרן אלהי הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת מצורע כד) שהשכינה כוללת בכל העולמות ובדומם צומח חי מדבר, כי לאחר חורבן בית המקדש גלתה השכינה בכל מקום. ולכן בכל דבר צריך להעלות את הניצוצין שיש שם, ע"י יחוד קודשא בריך הוא ושכניתי, שמאחדים כל דבר להשם יתברך שמו, וזה נעשה כשעושים כל דבר לשם שמים, ובה יש ארבע מדרגות דצח"ם, ומדבר הוא המדרגה היותר גבוה וזה יותר קל להעלותם, עד דומם שזה הדרגה הנמוכה ביותר וקשה משם להעלותם.

וזהו אמרו ויקחו לי תרומה היינו שכאן מדבר התורה בענין עשיית המשכן כדי שיהיה מקום להשראת השכינה, וזה יהיה רק ע"י עליית השכינה מכל המקומות כדי שלא יהיה אחיזה לקל"ה בשכינה הקדושה, וכמו שמבאר כאן מרן האריז"ל בספה"ק ליקומי-תורה, שתרומה הוא בסוד המלכות, והמלכות הם שנים לאה ורחל, והם ב' ההי"ן של השם הוי"ה, וזהו תרומה לשון הרמה וזה במלכות, כי בדכורא אין צורך לזה, שאין להם אחיזה שם, אבל במלכות שיש להם אחיזה צריך תרומה עיי"ש.

וזהו כוונת רש"י ויקחו לי לשמוי, היינו שיקחו לי לבחינת קוב"ה את בחינת שמו שהוא המלכות, וזהו תרומה תרום ה' שהוא המלכות כדלעיל, היינו שיעלו את ניצוצי השכינה מכל

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו ז"ע

יִקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם יָהֵב וְכֶסֶף וְנֶחֱשֶׁת (כה ב-ג).

פרש"י אמרו רבותינו ג' תרומות אמורות כאן וכו'. ואפשר לרמוז להנהגה התורה היא נצחית בכל זמן ובכל אדם, על פי מה שאמרו חז"ל במסכת אבות (פ"א מ"ב) שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה, הוא היה אומר, על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. והו"ו יקחו לי תרומה ופרש"י ז"ל, לי לשמו, כרמוז 'על התורה' שהיא שמונתו של הקב"ה כמבואר בווהר הקדוש (ח"ב קכד). 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי' מרמוז 'על העבודה' כמו שאמרו חז"ל במסכת תענית (כ ע"א) איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה. והו"ו ידבנו לבו. 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם וגו' מרמוז על גמילות חסדים. והו"ו יעשו לי מקדש' שאתם בעצמכם תהיו בית המקדש ע"י שיקימו את השלשה דברים האלו, ואו יזשכנתי בתוכם' וע"י יהיה קיום העולם.

'מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְיִשְׁכְּנֵתִי בְּתוֹכָם (כה ח)

כלומר ידוע הוא שהכמה נקרא קודש. ושמעתי בשם הרב הקדוש רבי אברהם יהושע העשיל מאפמא זלה"ה, שכל ימיו לא עשה שום סיגוף להמתיק היצר הרע לצורך עבודת הבורא ב"ה, אלא בחכמה משכלת לבד המתיק את היצר הרע שלו, עד שסייע לו לצורך עבודת הבורא ב"ה, נמצא שעיקר עבודת הבורא ב"ה הוא בחכמה משכלת.

על זה אמר הקב"ה לישראל גם כן 'ועשו לי' כל עשיותיכם בתורה ועבודה שתעשו לי לשמו, יהיו ע"י 'מקדש' שהוא חכמה משכלת, ואו יזשכנתי בתוכם' כל ימי חייכם עד מאה שנה.

'בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

כָּכָל אֲשֶׁר אָנִי מֵרָאָה אוֹתְךָ אֵת תְּבִנֹת הַמְּשֻׁבָּן וְאֵת תְּבִנֹת כָּל פְּלִיז וְכֵן תַּעֲשׂוּ (כה ט).

'אותך' מלא ואו. כמעט 'ועשו לי מקדש' שיתקדשו כל כך עד שהם בעצמם יהיה מקדש השם, כרמז"ה אברים שלהם המקודשים, כמו רמ"ה אברים של משה, שהם עצמם משכן ומקדש השם, בית להשם יתברך. ובא המצוה על כל ישראל 'ועשו לי מקדש' במספר תשעה היות עם תשעה נקודותיו שעולה 'ועשו לי מקדש', לעשות עצמו כסא להשכינה כמבואר בדברי מרן האריז"ל, מובא בספר שערי ציון (שער ב' תיקון הנפש), ואו 'ושכנתי בתוכם' אכ"ר. לזה אמר 'ככל אשר אני מראה אותך' הדיוקן שלך, והוא [משה רבינו] כבר נודרך לבחינות תבנית המשכן, ולבחינות תבנית כל כליו, ובא המצוה 'וכן תעשו' שהם יזכרו ג"כ למדרגות השמל לאספקלריא המאירה. והו"ו מרמוז 'אותך' מלא ואו, מדרגות משה ואו אספקלריא המאירה (יבמות טז:), 'וכן תעשו' גם הם בני ישראל יוכיח ותיקון כזה.

'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְנָתַתְּ עַל הַשְּׁלֶחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד (כה ל).

והנה פשטא דקרא נצטינו להסדיר ל'חם הפנים לפני ה' תמיד. אך יש לרמוז עוד בזה ע"פ מאמרם ז"ל (שבת לג.) סימן לגמול הרוח עניוה. ואמרתו טעם לדבר דבאמת באור פני מלך חיים (משל טו טו) וברכה וכל טוב, וכל זה הוא כשארם מקטין עצמו עד למאוד, כמאמר התנא (אבות פ"ד מ"ד) מאוד מאוד הוי שפל רוח. ואוי נתקיים בו אני אשכון את דכא (ישעיה טו טו), וממילא ברכה וחיים ופרנסה הכל, אבל כשארם מתנאה אוי אין אני והוא יכולים לדור בעולם (סוטה ה.), ומסתיר הקב"ה פניו מאדם, נמצא פני אדם המתנאה אינו לפני השם, כי כביכול הבורא יתברך הסתיר עצמו מהמתנאה. ולזה רמזה לנו התורה 'ונתת על השלחן לחם' היינו אם תרצה שלא תפסוק פרנסתך, או 'פנים לפני תמיד' כלומר תראה להשפיל עצמך עד למאוד, וישכון במחיצתך שכנית אל, והו"ו 'פנים' כלומר הפנים שלך יהיה 'לפני תמיד' שלא אסתיר עצמי ח"ו מאתך, וע"י זה יהיה שפע וברכה בכל העולמות.

'זכרון דברים' מרבינו אלכסנדר סענדר מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי (כה ב).

'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' המקדש אויה דבר לקדושה, כמשיך רוח קדושה על אותו דבר, מסוד התרומה, ומפריש דבר זה מהקליפה. ויש נגדה תמורה סוד קליפות נגה, אשר משם בא כל הפניות ומחשבות זרות רחמנא ליצילן, וכל דברים הנעשין שלא לשמא דקב"ה, הם בהיכלי תמורים.

ושמעתי ממורי דודי רבינו צבי הקדוש מוידוישוב זצ"ל שאמר לי פעם אחד. בני, בעת היותי כבר ארבעים, מתיירא הייתי עדיין שמא חלילה עדיין אני מקליפות נוגה, וראה מורי שנסתנה צורתי מפחד, ואמר לי בני מפני מה אתה מתחלחל כל כך, תדע בני שאף כעת לעת זקנתי, בכל עת אני מתיירא ומפחד האם יש בי איזה דבר מקליפות נוגה, כי היא קליפה תקיפה מאוד וצריך בדיקה יתירה ופשפש רב. ואמר לי, בני חביבי, הידעת שיש בחינות עתיק בקליפה, בודאי קליפה זאת עתיק דקליפה הוא דבר דק וקלוש מאוד, ובדבר קטן ובמחשבה קטנה שלא לשמה נעשין חלילה מרכבה לעתיק דקליפה, ועל דבר זה ידוון כל הדווים.

ואמר לי, בני חביבי הראית מה שכתב (ויקרא יג ט) 'קרח הוא טהור הוא' שמדבר מאיש צדיק, שמגודל פחד השם נפלו ממנו כל שערות ראשו, ומכל שכן כל מותרות תאות עולם הזה, הראית שכתוב (שם טז) 'וכי יהיה בו נגע לבן אדם ממה הוא' מעתה בני יהיה פחד השם לנגד עיניך וחוק בתורה ועבודה, כי בקל יוכל לדחות משני עולמות רחמנא ליצילן.

ומשל על זה אמר איש אלהים רבינו הקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל שלא כל הדברים המאירים הם זהב, כי יש עין נירקב, המאיר באישון לילה. ושמעתי ממו"ח הצדיק המפורסם מו"ה אברהם מרדכי מפינישוב זצ"ל שסיפר לי משם מרן אלקי הבעש"ט זצ"ל, שפעם אחד ראה איש צדיק אחד, ואמר שבעולם התמורות משחקין מאיש זה, כי איש צדיק זה היה מפלאי בצדקתו ובפרישותו וסגופים והארות נפלאות, אבל נתערב בו כוונה שיזכה לרוח הקודש, ועל ידי כוונה דקה זאת שלא לשם שמים, הלכו מעשיו לעולם התמורות, ושחקין שם עליו שעל ידי דבר קטן כזה מפסיד מדרגתו בקדושה. ובאמת טעו כזה כמה גדולי עולם שהלכו בפרישות וקדושה, וזכו לכמה הארות מאור אין סוף ומדרגות, ולא ביחנו עצמן בבדיקה יתירה ובחיפוש גדול, וסברו בנפשם שכבר יצא ידי עבודה התמימה, ועדיין היה איזה חלק בהם מהנ"ל מעולם התמורה, וע"י זה נכנס בלבם מהתמורה חכמות זרות ודרכים משונים מסוכנים. דרך רחוקה (במדבר ט) נקוד על ה', איש רחוק ואין הדרך רחוקה, כי קרוב אליך הדבר מאוד ובלבד בפך ובלבדך לעשותו (דברים ל ד) לשמא דקב"ה.

ועל ידי שכליות זרות ודרכים רחוקים, חדשים מקרוב באו, אשר לא עלה ולא יעלה על לב יך בזכות לב משכיל אמת, אשר טעו והטעו את הרבים לבטל ולפרוק עול תורה ומצוות בחכמות זרות עקומות ועקשיות. ואף שבאמת גילה לנו מרן אלקי הבעש"ט כמה חכמות רמות וקדושת נפלאות מפלאי תמים דעים, אשרי עין ראתה כל אלה בדרכי עבודה התמימה וביחודים נפלאים, ובלמוד תורה ביחודים נפלאים, ולעשות כל המעשים ביחודים נפלאים, והיאך להשיג כל המדות טובות עונה ויראת חטא וקדושה וטהרה, ולהיות שפל ונבזה לפני הפחות שבישראל, אשר ע"י חכמתו בקל יוכל להשיגם, אבל חלילה לא בדרכים כאלה. ותהלה לאל ע"י שימוש צדיקים אמתים, זכיתי להרבה ענינים מחכמתו הרמה.

ומעתה בני חזק ואמץ בתורה ובתפלה בזמנך, בהארה נפלאה ובדביקות עצום. והבחינה אם הלכו מעשיך לרצון, אם אחר לימוד התורה ותפלה במדרגה הנ"ל, לבך נכנע באמת לפני כל אשר בשם ישראל יכונה, כולי האי ואולי שעלו לרצון. ואם תאמר, עבד שרבו מודקדק עמו כל כך מה תקנה יש לו. אל תאמר כך חלילה, אלא חזק ואמץ בתורה ומעשים טובים ותפלה, ותשמור נפשך הרבה בבדיקה יתירה בחיפוש אחר חיפוש שיהיו כל מעשיך לשם שמים, ואו דיבור קטן מכהיק ומאיר בכל העולמות, ובפרט באהבת ישראל ובהכנעה אמתיות, ודיבור אחד כראוי יעלה כל הדברים שנעשו בתמורה, כמעט (ויקרא כו) 'יהיה הוא ותמורתו יהיה קודש' וכל המחשבות החיצונות יתבררו מנגה וכאור שבעת הימים יהיו, ובלבד הלב אמת אין עוד מלבדו, חזק ואמץ.

'אוצר החיים' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

פרשת זכור

זכירה בפה צריך לומר בפירושו בפה ענין עמלק הרשע, על דרך שתקנו לקרות פרשת זכור, ועל דרך שמזכירין יציאת מצרים בפרשת ציצית.

ועוד הוסיף החיד"א שם וכתב, וראיתי אנשים צדיקים יראי אלקים, שבכל יום קורין פרשת זכור אחר תפלה, ומנהג יפה הוא, ומה גם לפי מאמר רז"ל שהביא רבינו הרוקח (סימן רלד) [זו"ל הרוקח אמר הקב"ה בני בזמן שאתם קוראים פרשת עמלק מעלה אני עליכם כאילו מחיתם שמו עכ"ל]. שוב ראיתי שכך כתב השל"ה (יומא פרק דרך חיים תוכחת מוסר אות מז) דיש לומר כל יום פרשת זכור, ע"ש. וכן רבינו כתב לומר כל הפרשת זכור של מחיית עמלק בכל יום.

לקרות פרשת זכור בתוך הספר,

ומה שכתב הפמ"ג שצריך לקרותה בתוך הספר, באמת כן נקט במשבצות זהב (סוף סימן קמג) דקריאת פרשת זכור צריך להיות מן התורה מתוך ס"ת כשר, אבל **במנחת חינוך** (מצוה תרג) ובשו"ת **תורת חסד** (סימן לו סק"ה) כתבו דאין צריך שהזכירה יהיה מתוך ספר, וכ"ה גם לפי מסקנת **הרמב"ן** (בסוף פרשת כי תצא), וכ"ה לפירושו **הפני יהושע** בסוגיא דמגילה שם, וע"ע **בקרן אורה** (ברכות יז. ד"ה ואיידו) ובספר **מהר"ם שיק** על המצות (מצוה תרה).

דקדוק בקריאה

כתב רבינו ב'היכל הברכה' (דברים כה יט) וז"ל: **בקריאה לפרשת זכור קוראים 'תמחה את**

זָכַר עמלק' בשני סגול בשש נקודות. ע"כ.

ראה בספר **השרשים** להרד"ק (אות יין ערך זכר) שהביא ב' דעות בזה, שכתב תמחה את זָכַר עמלק (דברים כה יט) בשש נקודות, כן הוא במקצת הספרים, ובמקצת הספרים כל זָכַר בחמש נקודות, עכ"ל. מדברי **הרשב"א** (ב"ב כא:) נראה שצריך לומר זכר בסגול, וכ"כ **הנימוקי יוסף** שם על הגמ' וכן נקט **המהרש"א** שם, אמנם **הב"ח** בהגהותיו על הגמ' שם (אות א') כתב בצירי. **במעשה רב** (אות קלד) כתב שנהג **הגרי"א** לקרוא בסגול תחת הזיין. וכ"כ **הרז"ה** בספר יסוד הניקוד ע"ש.

המנהג להכות בעמלק

כתב רבינו ב'זוהר חי' (ח"ד קנה:) וז"ל: **ענין מחיית עמלק וכו' המצוה למחוק מכל ההוה מן העצים ומן האבנים.** ע"כ.

וכך כתב **הבית יוסף** (סימן תרצ) בשם **האורחות חיים**. ו**ברמ"א** (שם סעיף יז) כתב: עוד כתבו שנהגו התינוקות לצור צורת המן על עצים ואבנים, או לכתוב שם המן עליהן, ולהכותן זה על זה כדי שימחה שמו על דרך 'מחה תמחה את זכר עמלק' (שמות יז יד) יושם רשעים ירקב' (משלי יז), ומזה נשתרבב המנהג שמכים המן כשקורים המגילה בבית הכנסת (אבודרהם), ואין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו, כי לא לחנם הוקבעו.

לזכור תמיד מה שעשה לנו עמלק, שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק, ודרשו בספרי (כי תצא טו) יכול בלב, כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת לב אמור, הא מה אני מקיים זכור בפה. וכתב **סמ"ק [והחינוך]** (מצוה תרג) דבשבת שלפני פורים שאנו קורין ברבים בספר תורה בפרשת זכור אנו מקיימים מצוה זו. אבל מלשון **רמב"ם** ו**סמ"ג** משמע שמצות זכירה בכל יום, עכ"ל.

מה שהביא שכן משמע **ברמב"ם** שכתב (פ"ה ממלכים ה"ה) מצות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים ואריבתו, כדי לעורר איבתו, שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק, מפי השמועה למדו זכור בפה לא תשכח בלב, שאסור לשכוח איבתו ושנאתו. ועיין **במנחת חינוך** (מצוה תרג אות א) שבוה שכתב 'תמיד' נראה מדבריו דהיא מן המצוות התמידיות. וכן בספר **המצוות** (מ"ע קפט) שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק מהקדימו להרע לנו ושנאמר זה 'בכל עת ועת' וכו', היינו בכל יום ויום.

הפרי מגדים בספרו **ראש יוסף'** (מגילה יח.) כתב, לא הבינותי, דמהגמרא מגילה שם משמע לכאורה דמצות עשה על כל איש מישראל לזכור מעשה עמלק בכל יום, ושיהא מתוך הספר, ואנן לא נוהגין כן. וצוין להמג"א (סימן ס סק"ב) שהביא מהאר"ז (לפ"ע שער הק"ש פ"ג, שעה"כ ענין תפלת השחר) דכשיאמר 'לשמך הגדול' יכוין מעשה עמלק, והקשה דאין כאן זכירה בפה וגם לא מספר, והניח בקושיא. וראה בספר **שערי קדושה** (למהרח"ו, ח"א ש"ד) שכתב לזכור בכל יום מה שעשה לנו עמלק כשאומר 'אמן יהא שמיה רבא', כמו שכתוב (שמות יז טז) כי יד על כל יח (ענין תוסי' ברכות יג. ד"ה היה), וכשאומר 'וקרבנתו מלכנו לשמך הגדול'. ומשמע מדבריו שזה מצוה קיומית לזכור מעשה עמלק כל יום, וקשה דהרי אין כאן זכירה בפה.

לקרות כל פרשת זכור בכל יום

גם החיד"א בשו"ת **'יוסף אומץ'** (סימן כג) עמד על שאלה זו. וכתב, וראיתי במכתב לאחד מגדולי דורנו שכתב דרבינו האר"י ז"ל התקין לכון הזכירות האמורות לקיים זכור בפה, והביא מהגמרא מגילה (יח.) ומה שכתב הרמב"ן (בהשגות לספר המצוות שכחת העשין מצוה שביעית) בזכירת מעשה מרים, דמוכח דצריך לזכור בפה, וזאת היתה לרבינו האר"י ז"ל כדי לקיים זכור בפה, זהו תורף דבריו. והשיג עליו החיד"א, ולי ההדיוט בזה לא יצא ידי חובתו זכור בפה, שהרי באומר 'לשמך הגדול' וכיוצא אינו זוכר בפה, אלא חושב בלבו אותה זכירה, אבל בפיו אינו אומר כי אם דבור דהלב מבין שיש בו רמז לאותו זכירה. ואני בעניי נראה לי דלא כיוון רבינו האר"י לזה, כי אם שבוה יזכור בלבו הזכירות האלה. אך לקיים

כתב רבינו ב'שולחן הטהור' (סימן סז) **מצות עשה לזכור בכל יום מחיית עמלק ושלא לשכח הכל בפה, לומר כל הפרשה של מחיית עמלק בכל יום.**

זכירה בפה ע"י אור התורה

מה שכתב **'ושלא לשכח הכל בפה'** הוא כדאיתא **בתורת כהנים** (בחוקתי פרשתא א ה"ג) ו**בגמרא** (מגילה יח.), תניא 'זכור את אשר עשה לך עמלק' (דברים כה יז) יכול בלב, כשהוא אומר 'לא תשכחי' (שם כה יט) הרי שכחת הלב אמורה, הא מה אני מקיים 'זכור' שתהיה שונה בפה. ובפירושי הראשונים **הראב"ד** ו**הר"ש משאנץ** על התו"כ פירשו מה הזכירה בפה, דכתבו וזכרון עמלק שתהא שונה בפיך הלכות מגילה.

רבינו בפירושו על התו"כ **'עשירית האיפה'** (שם) ביאר דבריהם ומקודם הרחיב עפ"י סוד ענין מחיית עמלק ובסופו כתב ענין הזכירה בפה הוא ע"י אור התורה, וז"ל: ולא באתי לכאן אלא לתקפו של עמלק, למחות שמו מלב, להיות לנו לב אחד לאבינו שבשמים, ואז ימחה עמלק והמן, כי בחינות 'עולמות נשמות אלהות' יש בכל דיבור ודיבור (ענין בעש"ט עה"ת פ' נח בממ"ח אות יג), ונגד 'אלהות' עמלק אל אחר, ונגד תורה 'עולמות' אגג, ונגד 'נשמות' ישראל המן, וכולם ימחו מספר החיים, לכן 'מצוה להיות שונה בפה' לעורר אור התורה, שבע"ה הבלים דאורייתא (זהר ח"ב י:), להכניע אג"ג הטמא.

זכירה בפה ע"י שלא לדבר בגאווה

וב'אוצר החיים' (מצוה תרג, פ' תצא קנה.) כתב לזכור בפה מעשיו הרעים של עמלק ואיבה ושנאה שלו עליו, שנאמר 'זכור את אשר עשה לך עמלק' (דברים כה יז), ובא"ד הביא ענין הזכירה בפה וז"ל: וסוד 'זכור' בפה 'לא תשכחי' בלב, למחות אל נכר דעת דקליפה, שהם באמת חסרי דעה ברוח שטות, ודעת גניז בפומא דמלכא (זח"ב קנג.). להללו ולשבחו ולא לשבח את עצמו כדרך הרשעים, 'לי יאורי' (יחזקאל כט ג), 'איני ואפסי עוד' (ישעיה מז ח), ולכן צריך לזכור בפה מחיות עמלק, ויזכה למקיפים חשמלים בגן עדן, וימחה כח עמלק מן הפה, שלא לדבר בגאווה, ושלא לשבח עצמו בהוללות והתפארות של שטות, ו'לא תשכחי' למחות מן הלב, 'ורם לבבך' (דברים ח יד) שהוא לא תעשה גמור, אלא שהוא כוללת כל התורה, ולא יבא במנין, עכ"ל.

ומה שכתב שלא תעשה ד'ורם לבבך' אינו במנין המצוות, עיין **באוצר החיים** (מצוה ת, פ' בא נז): **ובאוצר החיים** הקצר (מל"ת שלא נמנו אות לא) ע"ש.

מועד חיוב זכירת מחיית עמלק

בענין מועד חיוב זכירת מחיית עמלק, כתב בספר **חידים** (פ"ב אות כא) וז"ל: מצות עשה

הכניסו אור המגילה ~ אור הפורים ~ בבתיכם

ספר 'בתם אופיר' על מגילת אסתר ~ מבוואר ומפורס ~ מרבינו קה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע מגלה האורות שבתוך המגילה ~ אור החסידות

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדרות

לרגל יומא דהילולא של רב האי גאון וצדיק רבינו ישראל יצחק הלוי רייזמאן זיע"א דיין ומו"ץ פעיה"ק ירושלים תובב"א, ז' אדר תשכ"ט ליקטנו גרגירים מופלאים מתוך הספר שעומד לצאת לאור בקרוב על תולדותיו, מפרקי גדלותו בתורה.

גאונו בתורה

רבים מגאוני ירושלים הכירו וידעו ברבינו – עוד בשנות צעירותו - כי הוא מלא וגדוש בתורת ה', וכי הוא מגאוני הזמן ובקי נפלא בכל מכמני התורה. אחד מהם היה הגי"ר זעליג ראובן בענגיס גאב"ד ירושלים, שהיה משתעשע רבות בדברי תורה עם רבינו.

סיפר הרב שלמה דאווידאוויטש, שאביו ז"ל היה משמשו ונאמן ביתו של הגרז"ר בענגיס, כי בכל יום שישי בשבוע, היה עולה לביתו של הגרז"ר בענגיס אחד מגאוניה של ירושלים, והיו שניהם משוחחים ביניהם בדברי תורה. פעם שאל אותו אביו מה דעתו על הגאון הלו, השיבו הגרז"ר בענגיס: **יוי קומט הער צו, צו מיינ ר' ישראל יצחק'ל** (איך הוא מגיע לרי ישראל יצחק של).

פעמים שהגרז"ר בענגיס אף היה מפנה שאלות אל רבינו שהוא יכריע במקומו, למרות שהיה צעיר בהרבה ממנו. סיפר נכדו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ששמע מפי זקינו רבינו, כי באחד הפעמים ששהה רבינו בביתו של הגרז"ר בענגיס שוחח עמו בדברי תורה, הגיע לבקרו הגי"ר יושע בער סולובייציק ראש ישיבת בריסק, והציע מלפני הגרז"ר בענגיס שאלה הלכתית, פנה אליו הגרז"ר ואמר לו: **שהוא יכול לשאול את השאלה לפני רבינו**. ואכן השיב רבינו על השאלה להיתר. ולאחר שיצא אמר הגרז"ר בענגיס לרבינו, להם יש להורות תמיד: אם זה שאלה או אינו שאלה כלל, שאם תאמר שהוא שאלה וטעון בירור כבר לא יאכלו ממנו. ומני אז החלו בני בריסק לשאול את רבינו את כל השאלות והספיקות, מאחר שראו את גודל הערכתו של הגרז"ר בענגיס אל רבינו.

כבר הורה חכם

כמו כן העריכו מאד הגי"ר צבי פסח פראנק. ומעשה שהיה באחד שואל תמיד את רבינו שאלות בהלכה. פעם התערור אצלו שאלה לגבי כשרות של עוף, הלה התדפק בביתו של רבינו אך רבינו לא שהה אז בביתו, האיש הלך להלך לשאול רב אחר שפסק שהעוף טרף, מאחר שבזמנו היה מדובר בהפסד מרובה לא התייאש האיש, ומשחזר רבינו לביתו שאל את רבינו ורבינו הכשיר את העוף, אותו אחד לא ידע את נפשו מה לעשות, והלך לשאול גם את הגרצ"י פראנק וגם הוא הכשיר את העוף, סיפר האיש לגרצ"י פראנק את אשר קראו היום, ושאל את הגרצ"י אם אין זה נחשב להלכה שכבר הורה בו חכם לאחר שרב פלוני הטרפו, השיבו הגרצ"י: **שלעומת רבינו אין אותו רב נחשב לחכם לפיכך אל לו לחשוש**.

כיוצא בזה, עוד מגדולי הדור היו שוטחים בפני רבינו את שאלותיהם ונועצים בדעתו. כגון ידידו ורעו הגר"ד יונגרייז, שבכל פעם שהיה פוסק בהלכות יו"ד, היה שואל את רבינו אם פסק טוב. וכן סיפר הרב יוסף משה סופר, ששאל פעם את הגר"ד יונגרייז שאלה בהלכה, השיב לו הגר"ד כי בספר פלוני פוסק כך, אבל לך לשאול את רבי ישראל יצחק האם כן הוא. והעיד נכדו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שלעיתים תקופות היה אף מגיע הגר"ד יונגרייז עם השואל לרבינו לשמוע את חוות דעתו.

בור סוד שאינו מאבד טיפה

על מוחו הכביר של רבינו העיד משמשו הרב חיים ראטה, כי בהיותו נוכח רבות בבית רבינו היה שואל אותו לעיתים רבות שאלות בהלכה ובכל פעם תיכף ומיד שכיחה לשאול את שאלתו מיד

השיב לו רבינו את ההלכה הברורה, והיו רואים בחוש איך שרבינו בקיא בכל התורה כולו כפשוטו. וסיפר כי פעם לאחר ששאל את רבינו שאלה סבוכה ורבינו ענה לו על אתר, השתומם היאך אפשר להשיב על שאלה כה קשה בין רגע, בפעם האחרת כשהתעוררה לו שאלה בהלכות שבת, למד לפני כן היטב את הסוגיא על בוריה, וכן עיין בשולחן ערוך ונושאי כליו, וכך משהיה נהיר לו שיטות הפוסקים הגיע לשאול את רבינו את שאלתו, וכך מספר: הגעתי לבית רבינו ושטחתי לפניו את שאלתי המורכבת, ושוב רבינו כדרכו השיב לי מיד להיתר, אזרתי אומץ ואמרתי לרבינו והלא יש באחד מרבתינו הראשונים שמדבריו משמע לכאורה לאיסור. משראה רבינו שאני מסתפק כביכול בתשובתו, פתח את פיו והחל לצטט בעל פה ראשונים ואחרונים כמעין המתגבר במשך דקות ארוכות ואף פלפל בהם, וכאשר כילה לברר לפני את כל השיטות כסולת נקיה, הפטיר לעברי ואמר יולכן התרתי לך.

אם ישאלך.. אמור לו מיד

סיפור דומה סיפר רבי יחזקאל אלימלך לינדר, שכאשר למד בכולל רייכמאן ששם למדו תלמידי חכמים מופלאים, ולמדו אז הלכות שבת, והתקשו באחת ההלכות, ולא ידעו את נפשם היאך ליישב את ההלכה, ואף האריות שבחבורה לא מצאו את ידיהם ורגליהם בנידון. נמנו וגמרו לילך לשאול את פי רבינו. הלך הוא יחד עם כמה מאברכי הכולל ופרשו לפני רבינו את לבטיהם בסוגיא. רבינו השיבם תיכף במילים קצרות את ההכרעה ההלכתית בסוגיא, האברכים השתוממו איך משיב רבינו מהר כל כך על שאלתם הקשה, וחשבו שאולי לא ירד רבינו דיו לנבכי הסוגיא, לפיכך גמרו ללכת לשאול את השאלה לפני אחד מחשובי הרבנים באותו הזמן, כששמע אותו הרב את השאלה פתח כמה ספרים ונשא ונתן עמהם ולבסוף הורה כרבינו, התפלאו האברכים האיך כיון רבינו לענות מיד ולהגיע לתשובה מהירה כל כך. ומאז נהיה הדבר כמנהג שבכל שאלה סבוכה שנקלעו אליה אברכי הכולל, הלכו למעונו של רבינו והוא בעוצם גאונו האיר להם את הסוגיא.

מרא דכולא תלמודא

שנים רבות שימש רבינו כבוחן, ברבים מתלמודי התורה, וכפועל יוצא היו רבים מבני ירושלים ובעיקר הילדים עולים מפעם לפעם לבית

רבינו על מנת שיבחן אותם על חוק לימודם, ורבינו תמיד היה מקבלם במאור פנים ובענוות חן יתירה. מספר האדמו"ר מפניסק קארלין שליט"א, כי בימי ילדותו היה נוהג להיבחן אצל רבינו מידי שבת על החומר שלמד במשך כל השבוע, באותה העת עליו נסוב הסיפור נבחן מסכת קידושין, וכך היה סדר הבחינה, היה מרצה בפני רבינו בעל פה את השקלא וטריא של הגמרא יחד עם דברי רש"י והתוספות, וכמידי פעם היה רבינו מתקן על מנת שיגיד את הלשון בדיוק, כעבור כמה שבועות שם לב שרבינו בוחן אותו בלא גמרא לידו, וכך בעל פה מתוך זיכרונו יודע הוא לדקדק בכל אות ולשון בגמרא, ומשהיסב את תשומת ליבו של רבינו לזה, הגיב רבינו מיד בענווה ובביטול: אוי, הנה כבר זקן אני ואיני זוכר כל כך טוב עשה עימי טובה והבא הנה מסכת קידושין.

מדרש מפורש

סיפר הגי"ר לייב מיינצברג רב קהילת המתמידים: בכל ליל שבת לאחר הסעודה, היה רבינו הולך ליחסידישע שוה"ל בבתי וורשא, ולומד שמה שעות ארוכות בהתמדה עצומה, לימוד שנמשך עד לשעות הקטנות של ליל שבת. ובפרט בלילי שבתות שבימות החורף שאז היה יושב ולומד שעות רבות לאין ערוך מתוך עונג שבת עילאית. יחד עם רבינו היה גם יושב ולומד שכנו הגי"ר אהרן יעקב קלאפפיש שנמנה היה על עדת הליטאים והיה ידוע לגאון עצום. כך היו שניהם לומדים שעות על גבי שעות וגומעים בשקיקה דפי גמרא בזה אחר זה, אמנם כי לימודם לא היה בצוותא אך מידי פעם היו שואלים זה את זה שאלה שנתקשו בה ומיד צוללים שוב כל אחד לתלמודו.

בכל ליל שבת, עם תום הלימוד - אחרי השעה שתים לערך - היו משוחחים ביניהם בדברי תורה, ובכל פעם כשיימו להתפלל ביניהם היה רבינו אומר להרב קלאפפיש ביאור על פסוק בפרשת השבוע שמבוסס היה על פי דרך החסידות, אך הרב קלאפפיש לא הבה לקבל את הביאורים ותמיד היה מנסה להפריכם והיה אומר שהפירושים הללו מעוותים את הכוונה האמתית בפסוק.

באחת השבתות כשאמר לו רבינו 'ווארט' חסידי מובהק, הזדעק הרב קלאפפיש ואמר האיך אפשר להגיד כך, הרי אין זה הכוונה של הפסוק. רבינו ישב כל הזמן בניחותא ואחר ניגש לארון הספרים והוציא משמה 'מדרש' והראה לו שזה מדרש מפורש, משראה הרב קלאפפיש שנסתמו טענותיו, התבטא ואמר 'פון זיי דארפן מיר ליידין' (מהם אנו צריכים לסבול).

דעתם מתיישבת

גם בערוב ימיו של רבינו לא כהתה עיניו ולא נס לחו, וכמאמרם ז"ל 'תלמידי חכמים כל זמן שמוקינין חכמה נתוספת בהם' (שבת קנב), וידעתם מתיישבת עליהם' (קנינים ספ"ג). וכפי שסיפר רבי יוסף משה סופר כי כאשר הזקין רבינו הגיע פעם לשאול אותו שאלה שהצריך טביעות עין, ורבינו השיבו מיד שזה כשר, חשב רבי יוסף משה שהיות שרבינו כבר זקן ואינו רואה כל כך טוב, אולי יש מקום לדון בתשובה לפיכך שאל שוב את רבינו את השאלה, השיבו רבינו 'הלא כבר עניתי לך שזה כשר', ושוב הסס, או אז הפטיר לעברו רבינו ואמר לו: **'הסר דאגה מליבך, ברוך השם אני רואה טוב מאוד וזה כשר וישר'**.

